

ONZ potwierdza okrucieństwa popełniane przez obie strony konfliktu na Ukrainie

W dniu 29 czerwca 2022 r. Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (OHCHR) opublikowało obszerny raport dotyczący naruszeń praw człowieka popełnionych w trakcie wojny na Ukrainie, w okresie od 24 lutego do 15 maja 2022 r., zatytułowany: „Sytuacja w zakresie praw człowieka na Ukrainie w kontekście ataku zbrojnego Federacji Rosyjskiej”. Raport dokumentuje rażące, systematyczne okrucieństwa popełniane zarówno przez rosyjskie siły zbrojne i powiązane z Rosją grupy zbrojne, jak i przez ukraińskie siły zbrojne.

Rosja jest odpowiedzialna za większość okrucieństw, ale Ukraina również dopuściła się poważnych i powszechnych naruszeń, a w niektórych obszarach Ukraina ma gorsze wyniki niż Rosja. Ten artykuł przedstawi niektóre z najpoważniejszych ustaleń raportu dotyczących ukraińskich naruszeń, które są najbardziej istotne dla nas na Zachodzie, ponieważ nasze rządy zalewają Ukrainę bronią, a media ślepo kibicują Ukrainie i NATO, nie zwracając uwagi na fakty.

Amunicja kasetowa

Zarówno Rosja, jak i Ukraina przeprowadzają ataki z użyciem amunicji kasetowej na terenach zaludnionych. Jeśli chodzi o ataki z użyciem pocisków Toczka-U uzbrojonych w amunicję kasetową, ONZ udokumentowała 10 takich ataków ze strony Rosji

i 25 ataków ze strony Ukrainy, w których zginęło i zostało rannych wielu cywilów. Według ONZ, Ukraina używała pocisków Toczka-U uzbrojonych w amunicję kasetową w większym stopniu niż Rosja. Raport stwierdza:

„OHCHR jest zaniepokojony faktem, że zarówno Federacja Rosyjska, jak i Ukraina wykorzystują w prowadzeniu działań wojennych pociski Toczka-U uzbrojone w amunicję kasetową. Te pociski o zasięgu 15-120 km pozbawione są precyzji i są w stanie przenosić głowice wyposażone w 50 sztuk sub-amunicji kasetowej i stanowią znaczne zagrożenie dla życia ludności cywilnej. Chociaż OHCHR odnotowuje twierdzenia Federacji Rosyjskiej, że w 2019 roku wymieniła rakiety Toczka-U na rakiety nowej generacji Iskander, OHCHR otrzymał wiarygodne informacje, że systemy Toczka-U były używane przez rosyjskie siły zbrojne na Ukrainie po 24 lutego 2022 roku.

OHCHR udało się zidentyfikować i potwierdzić co najmniej 10 ataków rosyjskich sił zbrojnych i 25 ataków ukraińskich sił zbrojnych z użyciem pocisków Toczka-U. 10 kwietnia zginęła kobieta w wyniku ataku przeprowadzonego przy użyciu pocisku Toczka-U na pomieszczenia używane do przechowywania sprzętu wojskowego i amunicji w kontrolowanym przez grupę zbrojną Nowoaidarze (obwód ługański). W co najmniej 20 przypadkach, pociski przenosiły sub-amunicję, która trafiała w obszary zaludnione. Dziesięć takich incydentów spowodowało co najmniej 279 ofiar cywilnych (83 zabitych i 196 rannych): cztery incydenty na terytorium kontrolowanym przez rząd ukraiński (65 zabitych i 148 rannych), cztery na terytorium kontrolowanym przez powiązane z Rosją grupy zbrojne (16 zabitych i 41 rannych) oraz dwa na terytorium kontrolowanym przez rosyjskie siły zbrojne (2 zabitych i 7 rannych)”.

„14 marca powiązane z Rosją grupy zbrojne twierdziły, że przechwyciły nad centrum Doniecka pocisk Toczka-U wyposażony w głowicę z amunicją kasetową. W wyniku detonacji czterech pocisków, zginęło 15 cywilów (3 kobiety, 1 mężczyzna i 11 dorosłych, których płeć jest nadal nieznana), a 36 zostało

rannych (20 kobiet, 14 mężczyzn, 1 chłopiec i 1 dorosły, którego płeć jest nadal nieznana). Ukraińskie siły zbrojne zaprzeczyły jakiegokolwiek udziałowi w tym incydencie”.

Żywe tarcze

Zarówno Rosja, jak i Ukraina wykorzystują cywilów jako żywe tarcze. Jeden z przypadków udokumentowanych przez ONZ dotyczył przejęcia przez żołnierzy ukraińskich domu opieki z pacjentami i personelem w środku, którym ukraińscy żołnierze uniemożliwili opuszczenie budynku. Powiązane z Rosją grupy zbrojne pomogły tym ludziom w ucieczce. Raport stwierdza:

„OHCHR nie posiada wiarygodnych liczb dotyczących tych przypadków, ale przypadek domu opieki we wsi Stara Krasnianka (obwód ługański) był emblematyczny w tym względzie.

Na początku marca 2022 roku, kiedy aktywne działania wojenne zbliżyły się do domu opieki, jego kierownictwo wielokrotnie zwracało się do władz lokalnych o ewakuację mieszkańców. Było to podobno niemożliwe, ponieważ ukraińskie siły zbrojne rzekomo zaminowały okoliczne tereny i zablokowały drogi. 7 marca żołnierze ukraińskich sił zbrojnych weszli do domu opieki, w którym znajdowały się osoby starsze i niepełnosprawne oraz personel, ponieważ miał on wartość strategiczną ze względu na bliskość ważnej drogi. 9 marca żołnierze z powiązanych z Rosją grup zbrojnych, którzy zbliżali się z przeciwnego kierunku, zaangażowali się w wymianę ognia z żołnierzami z ukraińskich sił zbrojnych, chociaż pozostaje niejasne, która strona otworzyła ogień jako pierwsza. Podczas tej pierwszej wymiany ognia, nikt spośród personelu ani pacjentów nie został ranny.

11 marca, 71 niepełnosprawnych pacjentów i 15 osób personelu, wraz z żołnierzami ukraińskich sił zbrojnych, pozostało w domu opieki bez dostępu do wody i prądu. Tego ranka żołnierze z powiązanych z Rosją grup zbrojnych zaatakowali bronią ciężką dom opieki, gdy pacjenci i personel nadal znajdowali się w

środku. Podczas walk w domu opieki wybuchł pożar, który rozprzestrzenił się na cały obiekt. Niektórzy członkowie personelu i pacjenci uciekli z domu opieki do lasu, a następnie napotkali powiazaną z Rosją grupę zbrojną, która udzieliły im pomocy. Według różnych relacji, co najmniej 22 pacjentów przeżyło atak, ale dokładna liczba osób zabitych pozostaje nieznana”.

Traktowanie zmarłych

Zarówno Rosja, jak i Ukraina źle traktują zmarłych. Ukraiński żołnierz został sfotografowany z odciętą głową mężczyzny i flagą „Donieckiej Republiki Ludowej” wetkniętą w usta (dowód wielokrotnych zbrodni wojennych), a ukraińscy żołnierze układają zwłoki rosyjskich żołnierzy w kształcie litery „Z” (odniesienie do rosyjskiego symbolu wojskowego), na co również istnieją dowody fotograficzne. Żołnierze rosyjscy pozostawiali zwłoki cywilów bez pochówku, a przez pewien czas uniemożliwiali krewnym zmarłych pochowanie swoich bliskich. ONZ nie udokumentowała fotograficznie takiego upokorzenia zwłok po stronie rosyjskiej, jakie udokumentowała po stronie ukraińskiej.

W raporcie czytamy:

„Intensywne działania wojenne w wielu przypadkach doprowadziły do okresowego wycofywania się zarówno ukraińskich, jak i rosyjskich sił zbrojnych z pozycji bojowych, co zmusiło je do pozostawienia rannych i martwych żołnierzy. Stworzyło to warunki sprzyjające złemu traktowaniu zmarłych, co jest zabronione przez międzynarodowe prawa człowieka(IHL).

W czasie gdy rosyjskie siły zbrojne kontrolowały część obwodu kijowskiego, nie grzebały zabitych cywilów, pozostawiając ciała w piwnicach, studniach i na ulicach. Przez pewien czas często zabraniały też krewnym zmarłych pochówków swoich bliskich. Strony są zobowiązane do zapobiegania bezczeszczeniu zmarłych.

OHCHR śledzi incydenty, które, jeśli zostaną zweryfikowane, mogą budzić poważne obawy o naruszenie międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych. W jednym przypadku sfotografowano ukraińskiego żołnierza, który trzymał w ręku odciętą głowę mężczyzny z flagą samozwańczej „Donieckiej Republiki Ludowej” wciśniętą w usta. Ten przypadek budzi obawy o samosądy i naruszenie godności osobistej, które są równoznaczne ze zbrodniami wojennymi. W innym przypadku sfotografowano ciała zabitych żołnierzy rosyjskich ułożone w kształcie litery „Z”.

Samowolne zatrzymania i tortury ludności cywilnej

Zarówno Rosja jak i Ukraina stosują arbitralne zatrzymania i tortury wobec cywilów. W przypadku Ukrainy ofiarami są osoby podejrzane o wspieranie rosyjskiej inwazji i „rozpowszechnianie fałszywych informacji”. W niektórych przypadkach to, co robi Ukraina, może być równoznaczne z wymuszonym zaginięciem. Raport stwierdza:

„OHCHR śledziło również zarzuty o arbitralne zatrzymania na terytorium, kontrolowanym przez rząd Ukrainy. Służba Bezpieczeństwa Ukrainy (SBU) i Policja aresztowały podobno ponad tysiąc osób pod zarzutem rzekomego udzielania wsparcia rosyjskim siłom zbrojnym i powiązaniem z Rosją grupom zbrojnym. Zatrzymani mieli być członkami grup sabotażowych, obserwatorami artyleryjskimi i informatorami, ale także blogerami, dziennikarzami i administratorami mediów społecznościowych lub kanałów komunikacyjnych, których oskarżono o rozpowszechnianie fałszywych informacji lub wyrażanie poparcia dla rosyjskiego ataku zbrojnego.

OHCHR obawia się, że wiele aresztowań mogło zostać przeprowadzonych niezgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami Ukrainy w zakresie praw człowieka, nawet biorąc pod uwagę odstąpienie Ukrainy od niektórych zobowiązań wynikających z Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych

(ICCPR) i innych instrumentów. OHCHR udokumentował 12 aresztowań (dziesięciu mężczyzn i dwóch kobiet) przeprowadzonych w sposób budzący wątpliwości w odniesieniu do proceduralnych i sądowych gwarancji prawa do wolności. OHCHR udokumentował również 12 kolejnych przypadków (11 mężczyzn i jedna kobieta), które mogą być równoznaczne z wymuszonym zaginięciem. W dziesięciu takich przypadkach ofiary zostały zwolnione lub ich krewni otrzymali potwierdzenie ich zatrzymania. W trzech przypadkach OHCHR udokumentował stosowanie tortur i złego traktowania.

OHCHR jest szczególnie zaniepokojony możliwym wymuszonym zaginięciem 20-letniego studenta, który według doniesień został aresztowany przez SBU. Został zakuty w kajdanki i założono mu worek na głowę, po czym zabrano go z pokoju w hostelu w marcu 2022 roku. Przywieziono go do hotelu w Zaporozżu, gdzie był przetrzymywany przez cztery dni. W tym czasie grożono mu postrzeleniem w nogę, wysłaniem do strefy aktywnych działań wojennych i zabiciem, wszystko po to aby zmusić go do nakłonienia swoich krewnych do przyjazdu na terytorium kontrolowane przez rząd ukraiński, aby SBU mogła ich aresztować i ścigać za zdradę stanu.

Jego zatrzymanie nie było rejestrowane, a jego krewni nie byli informowani o jego zatrzymaniu i losie. Po tym jak jego krewni przybyli na terytorium kontrolowane przez rząd i zostali aresztowani, student został w ten sam sposób przywieziony z powrotem do poprzedniego miejsca pobytu i zwolniony po formalnym przesłuchaniu przez SBU”.

Kary pozasądowe

ONZ udokumentowała 89 przypadków pozasądowego karania podejrzanych o popełnienie przestępstwa na terytorium kontrolowanym przez Ukrainę i tylko 3 przypadki na terytorium kontrolowanym przez Rosję. Ukraina ma więc pod tym względem gorsze notowania niż Rosja. Ukraińscy cywile (czasem z pomocą

policji/wojska) przywiązywali ofiary do drzew, filmowali je, rozbierali do naga, bili i zamieszczali filmy w sieci. ONZ potwierdza, że niektóre z tych zabiegów mogą być równoznaczne z przemocą seksualną i torturami, które są zbrodniami wojennymi. Raport stwierdza:

„OHCHR udokumentował powszechne stosowanie pozasądowego karania osób uważanych za tzw. maruderów, złodziei, bootlegerów, fałszywych ochotników (oszustów), handlarzy narkotyków i naruszających godzinę policyjną. W okresie sprawozdawczym, OHCHR udokumentował 89 takich przypadków (80 mężczyzn i 9 kobiet) na terytorium kontrolowanym przez rząd Ukrainy i trzy przypadki na terytorium kontrolowanym przez rosyjskie siły zbrojne. W większości przypadków cywile zatrzymywali ofiary, co do których istniało przekonanie, że popełniają przestępstwa, przywiązywali je do drzew lub słupów elektrycznych taśmą klejącą lub folią, mazali ich twarze lub ciała słowami „maruderzy” lub „złodzieje” lub umieszczali na nich naklejki z tymi słowami, filmowali je i publikowali filmy w Internecie.

W 19 przypadkach, ofiary zostały częściowo lub całkowicie pozbawione ubrań, co może być równoznaczne z przemocą seksualną i torturami, zwłaszcza jeśli pozostawiono je bez ubrań w niskich temperaturach, powodując tym samym jeszcze większe cierpienie. W 11 przypadkach ofiary były bite przez sprawców. OHCHR zauważa, że funkcjonariusze publiczni w różnych regionach wzywali do zabijania maruderów na miejscu lub karania ich, co promowało taką przemoc. OHCHR jest szczególnie zaniepokojony, że funkcjonariusze Policji lub członkowie Obrony Terytorialnej byli zaangażowani w dziewięć przypadków pozasądowego karania, a nawet bili związane ofiary (dwa przypadki). Praktyka ta znacznie zmniejszyła się na przełomie kwietnia i maja, a między 1 a 15 maja 2022 roku udokumentowano tylko trzy przypadki”.

Przemoc seksualna związana z konfliktem

ONZ zweryfikowała 23 przypadki przemocy seksualnej związanej z konfliktem [CRSV]. Spośród nich, 11 zostało dokonanych przez żołnierzy rosyjskich, 5 przez żołnierzy ukraińskich, a 7 przez niezidentyfikowanych sprawców i cywilów (5 na terytorium kontrolowanym przez Ukrainę i 2 na terytorium kontrolowanym przez Rosję). W raporcie stwierdzono:

„Spośród 108 zarzutów, OHCHR zweryfikował 23 przypadki, w tym przypadki gwałtu, gwałtu zbiorowego, tortur, przymusowego publicznego rozbierania się, gróźb przemocy seksualnej i innych form przemocy seksualnej. 9 przypadków CRSV dotyczyło kobiet, 13 mężczyzn, a 1 dziewczynki (groźba przemocy seksualnej). OHCHR nie zweryfikował jeszcze żadnych zarzutów dotyczących przemocy seksualnej wobec chłopców.

Jedenaście aktów CRSV zostało popełnionych przez rosyjskie siły zbrojne i organy ścigania, w tym gwałty i gwałty zbiorowe. Na przykład wieczorem 9 marca dwóch rosyjskich żołnierzy przyszło do domu w regionie Kijowa, w którym mieszkała kobieta wraz z mężem i dzieckiem. Zastrzelili jej męża na podwórku, a kiedy zapytała o niego, jeden z rosyjskich żołnierzy powiedział: „Nie masz już męża. Zastrzeliłem go z tego pistoletu. Był faszystą.” Następnie inny żołnierz przyłożył jej pistolet do głowy i kazał się rozebrać. Gwałcili ją zbiorowo, trzymając pistolet przy głowie. Trzy razy przychodzili do jej domu. Za każdym razem gwałcili ją ponownie.

Pięć aktów CRSV zostało popełnionych przez ukraińskie siły zbrojne, w tym obronę terytorialną, lub inne formacje, które polegały na zmuszaniu do publicznego rozbierania się i groźeniu przemocą seksualną. Siedem przypadków popełnionych przez niezidentyfikowane podmioty i osoby cywilne (pięć na terytorium kontrolowanym przez rząd ukraiński i dwa na

terytorium kontrolowanym przez rosyjskie siły zbrojne) dotyczyło przymusowego publicznego rozbierania domniemanych szabrowników płci męskiej i żeńskiej, co może stanowić CRSV”.

Zbiorowe egzekucje i tortury jeńców wojennych

Zarówno Rosja, jak i Ukraina dokonują zbiorowych egzekucji i torturują jeńców. W jednym przypadku ukraińscy żołnierze odstrzelili nogi 3 rosyjskim jeńcom wojennym i torturowali rannych rosyjskich żołnierzy w Charkowie; w innym przypadku krwawiący i duszący się rosyjski żołnierz leżący na drodze został zastrzelony przez ukraińskich żołnierzy w Kijowie. Raport stwierdza:

„OHCHR jest szczególnie zaniepokojony dwoma udokumentowanymi przypadkami doraźnej egzekucji i torturowania rosyjskich jeńców wojennych i osób niezdolnych do walki, których dopuścili się podobno członkowie ukraińskich sił zbrojnych. W pierwszym przypadku, członkowie ukraińskich sił zbrojnych odstrzelili nogi trzem schwytanym rosyjskim żołnierzom i torturowali rosyjskich żołnierzy, którzy zostali ranni w regionie Charkowa. W drugim przypadku członkowie ukraińskich sił zbrojnych podobno zastrzelili krwawiącego i duszącego się rosyjskiego żołnierza leżącego na drodze w obwodzie kijowskim.

Dzięki poufnym informacjom, OHCHR otrzymał również wiedzę o incydentach, w których ukraińscy żołnierze zabili osoby ranne i niezdolne do walki, a także jeńców wojennych. Jeśli takie incydenty byłyby celowe i potwierdzone, stanowiłyby poważne naruszenie Konwencji Genewskich i zbrodnie wojenne. OHCHR z zadowoleniem przyjmuje oświadczenia ukraińskich urzędników potępiające takie naruszenia i zauważa, że Prokuratura Generalna wszczęła śledztwo w sprawie obu opisanych powyżej incydentów. OHCHR udokumentował również trzy incydenty, w których ukraińscy funkcjonariusze i jeden incydent, w którym

rosyjski funkcjonariusz publicznie groził, że nie udzieli kwatery rosyjskim jeńcom wojennym, co stanowiłoby zbrodnię wojenną”.

Zakaz podróŜowania dla męŜczyzn

ONZ potwierdza, że Ukraina łamie prawa człowieka w odniesieniu do męskiej populacji, zakazując męŜczyznom w wieku 18-60 lat opuszczania kraju na czas trwania stanu wojennego, poniewaŜ nie podano „jasnego uzasadnienia” dla tak szerokiego ograniczenia wobec męŜczyzn. PrzedłuŜenie zakazu podróŜy równieŜ „nieproporcjonalnie dotyka męŜczyzn”. Raport stwierdza:

„24 lutego prezydent Ukrainy wydał dekret nr 69/2022 „o powszechnej mobilizacji”. Dekret wprowadził powszechną mobilizację osób uprawnionych do słuŜby wojskowej oraz rezerwistów. Mobilizacja dotyczy zarówno męŜczyzn, jak i kobiet. Tego samego dnia Państwowa SłuŜba Graniczna Ukrainy ogłosiła, że męŜczyźni w wieku 18-60 lat mają zakaz opuszczania kraju na czas trwania stanu wojennego. OHCHR zauwaŜa, że ani stan wojenny, ani zakaz wyjazdów nie zawierają jasnego uzasadnienia dla jego zastosowania wobec wiêkszości męskiej populacji kraju. Co wiêcej, OHCHR otrzymał informacje wskazujące, że nawet męŜczyznom, którzy nie byli objęci dekretem o powszechnej mobilizacji, uniemoŜliwiono opuszczenie kraju.

Zakaz podróŜy nałożony przez Państwową StraŜ Graniczną był początkowo stosowany wyłączenie wobec męŜczyzn, a zatem powodował odmienne traktowanie. JednakŜe w dniach 29 marca i 1 kwietnia rada ministrów rozszerzyła zakaz podróŜowania na wszystkie osoby podlegające mobilizacji, co, jak wspomniano, obejmuje równieŜ pewne kategorie kobiet, które mogą zostać powołane do słuŜby wojskowej na podstawie zajmowanych stanowisk lub wykonywanych zawodów. Praktyczne stosowanie zakazu po nowelizacji nadal nieproporcjonalnie dotyka

mężczyzn, gdyż mobilizacji podlegają szersze kategorie mężczyzn niż kobiet”.

Brak odpowiedzialności za okrucieństwa

ONZ wyraziła zaniepokojenie, że Ukraina najwyraźniej działa w celu ochrony członków swoich sił zbrojnych przed odpowiedzialnością za popełnione okrucieństwa. Raport stwierdza:

„OHCHR jest zaniepokojony, że prezydent Ukrainy nie podpisał jeszcze ustawy „o poprawkach do niektórych aktów prawnych Ukrainy dotyczących wdrożenia przepisów międzynarodowego prawa karnego i prawa humanitarnego”, ponieważ otrzymał ją 7 czerwca 2021 roku. Ustawa ta harmonizuje państwową odpowiedzialność karną za zbrodnie ze standardami międzynarodowymi.

Jednocześnie OHCHR zauważa, że 15 kwietnia Rada Ministrów zgłosiła w Parlamencie projekt ustawy nr 7290 „o zmianach w Kodeksie karnym Ukrainy i Kodeksie postępowania karnego Ukrainy”. Deklarowanym celem projektu ustawy jest dostosowanie przepisów Kodeksu Karnego Ukrainy do prawa międzynarodowego w celu ułatwienia ścigania karnego za przestępstwa wojenne. OHCHR jest zaniepokojony, że ten projekt ustawy nie jest zgodny z międzynarodowymi standardami i najlepszymi praktykami międzynarodowymi.

OHCHR obawia się, że przyjęcie tego projektu ustawy może stanowić krok wstecz i utrudnić władzom zapewnienie skutecznego, kompleksowego ścigania zbrodni popełnionych w kontekście konfliktu zbrojnego. W szczególności, OHCHR jest zaniepokojony przepisem regulującym odpowiedzialność za dowodzenie, który wyłącza odpowiedzialność dowódców wojskowych za zaniedbania; tym, że projekt ustawy nie zawiera przepisu o jurysdykcji uniwersalnej dla zbrodni wojennych, co wyklucza ściganie zbrodni popełnionych poza Ukrainą przez cudzoziemców

niezamieszkujących na Ukrainie; oraz definicję zbrodni agresji, która jest niezgodna z podejściem zawartym w art. 8a Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, ponieważ nie obejmuje odpowiedzialności „osoby znajdującej się w pozycji umożliwiającej skuteczne sprawowanie kontroli lub kierowanie politycznymi lub wojskowymi działaniami państwa popełniającego akt agresji”. OHCHR uważa, że niezwykle ważne jest, aby organy sądowe otrzymały narzędzia prawne umożliwiające skuteczne ściganie osób odpowiedzialnych za zbrodnie wojenne, w tym przywódców wyższego szczebla i innych osób, które ponoszą największą odpowiedzialność za popełnienie takich zbrodni”.

ONZ wyraziła również zaniepokojenie, że współpraca Ukrainy z Międzynarodowym Trybunałem Karnym (ICC) umożliwia jedynie dochodzenie i ściganie okrucieństw popełnionych przez rosyjskie siły zbrojne i powiązane z Rosją grupy zbrojne; Ukraina nie dała ICC możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności w ten sam sposób ukraińskich sił zbrojnych. Raport stwierdza:

„3 maja, parlament Ukrainy przyjął ustawę o współpracy z Międzynarodowym Trybunałem Karnym (ICC). Ustawa ustanawia ramy współpracy między ICC a ukraińskimi organami ścigania i sądami.

OHCHR zauważa, że uzasadnienie ogranicza zakres stosowania ustawy do dochodzenia i ścigania tylko tych osób, które walczą dla rosyjskich sił zbrojnych lub powiązanych grup zbrojnych. W związku z tym współpraca ICC z ukraińskimi organami sądowymi w sprawach domniemanych przestępstw popełnionych przez osoby walczące po stronie Ukrainy pozostaje poza zakresem ustawy i nie jest uregulowana. Miałoby to potencjalnie poważny wpływ na prawo do skutecznego środka odwoławczego dla wszystkich ofiar zbrodni międzynarodowych, niezależnie od sprawcy. ICC, który 2 marca rozpoczął śledztwo w sprawie sytuacji na Ukrainie, odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu odpowiedzialności za zbrodnie wojenne i musi mieć możliwość wszechstronnego, równego i bezstronnego badania takich zbrodni”.

Tłum. Sławomir Soja